

Koncessionsavgift på televisionens område m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2004/05:155 Koncessionsavgift på televisionens område m.m jämte fyra följdmotioner. Vidare behandlas två motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2004.

I propositionen föreslås att lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område ändras så att skyldigheten att betala koncessionsavgift för det programföretag som har ensamrätten att med analog sändningsteknik sända tv-program med reklam gäller oavsett om tillståndet avser hela landet eller inte. Bakgrunden till förslaget är att konkurrenssituationen på tv-marknaden motiverar en fortsatt avgiftsskyldighet.

I propositionen görs vidare den bedömningen att koncessionsavgiften bör reduceras. Reduceringen bör kopplas till den takt i vilken de analoga sändningarna faktiskt upphör och påbörjas i nära anslutning till att nedläggningen av de analoga sändningarna inleds. Regeringen avser att återkomma med förslag till reduktion senare.

Slutligen föreslås att lagen om TV-avgift (1989:41) ändras på så sätt att avgiftsplikt skall gälla även för tv-mottagare som genom sin konstruktion inte kan ta emot markbundna sändningar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

Utskottet tillstyrker lagförslagen med den ändringen att lagarna skall träda i kraft först den 1 augusti 2005 i stället för den 1 juli 2005. Till betänkandet har fogats fem reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Regeringens lagförslag.....	6
Bakgrund.....	6
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	8
Nytt förslag om reduktion av koncessionsavgiften.....	11
Tilldelning av koncession.....	12
Finansiering av public service-tv.....	13
Ordningen för propositionens avlämnande.....	14
Reservationer.....	15
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (m, fp, kd, c).....	15
2. Nytt förslag om reduktion av koncessionsavgiften, punkt 2 (m, fp, kd, c).....	15
3. Tilldelning av koncession, punkt 3 (fp).....	16
4. Finansiering av public service-tv, punkt 4 (m).....	17
5. Ordningen för propositionens avlämnande, punkt 5 (m).....	17
Särskilt yttrande.....	19
Ordningen för propositionens avlämnande, punkt 5 (fp, kd, c)	19
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	20
Propositionen.....	20
Följdmotioner.....	20
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	21
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område,
- b) förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift,
- c) förslag till lag om ändring av radio- och TV-lagen (1996:844) med den ändringen att ikraftträdandebestämmelserna skall ha följande lydelse: Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:155 och avslår motionerna 2004/05:K19 yrkande 1, 2004/05:K20 yrkande 1, 2004/05:K21 yrkande 3, 2004/05:K22 yrkande 1 och 2004/05:K227 yrkande 9.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Nytt förslag om reduktion av koncessionsavgiften

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K19 yrkande 3, 2004/05:K20 yrkande 2, 2004/05:K21 yrkande 2 och 2004/05:K22 yrkande 2.

Reservation 2 (m, fp, kd, c) – villkorad

3. Tilldelning av koncession

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K21 yrkande 1 och 2004/05:Kr366 yrkande 5.

Reservation 3 (fp)

4. Finansiering av public service-tv

Riksdagen avslår motion 2004/05:K19 yrkande 2.

Reservation 4 (m)

5. Ordningen för propositionens avlämnande

Riksdagen avslår motion 2004/05:K19 yrkande 4.

Reservation 5 (m)

Stockholm den 7 juni 2005

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Göran Magnusson (s), Tobias Krantz (fp), Ingvar Svensson (kd), Inger Jarl Beck (s), Henrik S Järrel (m), Anders Bengtsson (s), Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Billy Gustafsson (s), Gustav Fridolin (mp), Karin Åström (s), Carl-Erik Skårman (m), Kenneth G Forslund (s) och Yoomi Renström (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 14 mars 2002 att bemyndiga chefen för Kulturdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område och föreslå de författningsändringar som föranleds av övervägandena.

I maj 2003 överlämnade utredaren betänkandet Koncessionsavgift på televisionens område (SOU 2003:47). Betänkandet har remissbehandlats.

Vissa frågor om koncessionsavgiftslagens tillämplighet och förutsättningar för avgiftsskyldighet och koncessionsavgiftens storlek behövde ytterligare belysas. Mot den bakgrunden upprättades inom Utbildnings- och kulturdepartementet en promemoria med förslag till ändringar i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område m.m. I promemorian finns också förslag till ändringar i lagen (1989:41) om TV-avgift. Promemorian har remissbehandlats.

Lagrådets yttrande har inhämtats. Lagrådet har inte haft någon erinran mot förslagen.

Med anledning av propositionen har fyra motioner väckts. I detta sammanhang behandlar utskottet även två motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2004. Förslagen i motionerna återges i *bilaga 1*.

Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område, förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift samt förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844). Utskottet avstyrker motionsyrkanden (m, kd, c) om avslag på propositionen samt motionsyrkande (fp) när det gäller avslag på propositionen i den del som avser utvidgning av licensplikt till tv-mottagare som inte kan ta emot markbundna sändningar. Utskottet avstyrker också ett motionsyrkande (m) om att koncessionsavgiften skall avvecklas.

Jämför reservation 1 (m, fp, kd, c).

Bakgrund

Det ursprungliga syftet med en koncessionsavgift på televisionens och radions område var att den skulle motverka effekterna av den bristfälliga konkurrens som blev följden av att det företag som ensamt skulle ha rätt att sända tv-reklam i rikstäckande marksändningar i viss mån verkade på en skyddad marknad. Det bedömdes att programföretaget skulle kunna erbjuda annonsörerna en potentiell publik som var åtminstone dubbelt så stor som de dåvarande satellitkanalernas och att programföretaget skulle få konkurrensfördelar även i jämförelse med andra reklammedier. När koncessionsavgiften infördes angavs det i propositionen att det är naturligt att koncessionsavgiften upphör om Sveriges Television AB (SVT) skulle få tillstånd att sända betalda annonser. Detsamma skulle gälla om något annat företag får tillstånd att sända reklam i rikstäckande televisionssändningar. Enligt propositionen är det emellertid i det senare fallet inte lika självklart att skyldigheten att betala avgift helt skall bortfalla. I sådana fall, liksom i fall av andra förändringar i fråga om aktörer eller teknik på marknaden, kan det vara skäl att mera förutsättningslöst ompröva avgiftens konstruktion och storlek (prop. 1991/92:78, bet. 1991/92:KU21, rskr. 1991/92:114).

Riksdagsbeslut om digital-tv och om koncessionsavgiften

Frågor om digitala tv-sändningar och om koncessionsavgift har behandlats av riksdagen vid flera tillfällen under de senaste åren.

Under åren 1992-2000 hade TV 4 ensamrätt att sända rikstäckande tv-program med reklam. När lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område (nedan benämnd koncessionsavgiftslagen)

infördes skedde alla tv-sändningar med analog sändningsteknik. Sändningar med marksänd digital-tv påbörjades under år 1999 i fem områden i landet, och under år 2000 hade sändningarna nått full omfattning med ca 18 tv-kanaler inom samtliga dessa områden. I november år 2000 beslutade riksdagen att de digitala tv-sändningarna skulle få byggas ut i hela landet (prop. 2000/01:1 utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:1). Regeringen har därefter gett bl.a. de tv-företag som tidigare hade rätt att sända i de fem provområdena rätt att sända i hela landet. Bland dessa tv-företag ingår företag som sänder reklam.

Riksdagen beslutade under sommaren 2001 att koncessionsavgiften skall finnas kvar för företag som har tillstånd att i hela landet sända tv-program med analog sändningsteknik under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt. Detta med hänsyn till att det bedömdes att i princip hela den svenska befolkningen hade tillgång till marksänd analog tv, medan de hushåll som faktiskt kunde ta emot marksänd digital-tv var betydligt färre. I propositionen angav regeringen att det inte fanns skäl att för närvarande skilja på reklamintäkter som härrör från analoga respektive digitala sändningar eftersom de digitala sändningarna vid denna tidpunkt endast nådde ett begränsat antal tittare. Riksdagen beslutade om ändring i koncessionslagen med innebörd att den rörliga avgiften beräknades för ett kalenderhalvår i sänder. Vidare gav riksdagen regeringen till känna att en grundlig översyn av reglerna för koncessionsavgift borde göras och att regeringen skyndsamt borde utreda möjligheten att koncessionsavgift endast skall betalas för sändningar av reklam med analog sändningsteknik (prop. 2000/01:132, bet. 2000/01:KU26, rskr. 2000/01:277).

Under våren 2002 beslutade riksdagen att programföretag skall påföras rörlig koncessionsavgift för annonsintäkter endast från sådana sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända tv-program med analog sändningsteknik och från sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa (prop. 2001/02:170, bet. 2001/02:KU36, rskr. 2001/02:272).

Riksdagen beslutade våren 2003 att den marksända televisionen skall övergå till digital teknik, att de digitala tv-sändningarna skall byggas ut och att de analoga tv-sändningarna skall läggas ned etappvis för att upphöra efter en övergångsperiod. De analoga marksändningarna skall således ha upphört helt den 1 februari 2008. En särskild kommission (Digital-tv-kommissionen) skall förbereda skiftet från analoga till digitala marksändningar och samordna den informationsverksamhet som behövs (prop. 2002/03:72, bet. 2002/03:KU33, rskr. 2002/03:196).

Den 26 maj 2004 godkände riksdagen regeringens förslag om att de digitala marksändningarna från SVT och Utbildningsradion (UR) skall ha samma räckvidd som företagens analoga sändningar. Vidare angavs att

minst 98 % av befolkningen bör kunna ta emot digitala marksändningar från ytterligare minst en frekvenskanal i sina permanenta bostäder (prop. 2003/04:118, bet. 2003/04:KU24, rskr. 2003/04:231).

Gällande bestämmelser

Koncessionsavgiftslagen trädde i kraft den 1 mars 1992. Enligt 1 § skall koncessionsavgift betalas av ett programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända tv-program *i hela landet* under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och därmed är ensamt om denna rätt. Koncessionsavgift består enligt 24 §§ av dels en fast del, dels en rörlig del som baseras på reklamintäkterna från sändningar med analog sändningsteknik och sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa sändningar.

Enligt 4 § lagen (1989:41) om TV-avgift omfattar inte skyldigheten att betala tv-avgift sådana mottagare som på grund av sin konstruktion inte kan användas för att ta emot markbundna sändningar.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Bakgrunden till koncessionsavgiftslagen är att ett programföretag med rätt att sända tv-program med reklam i marksändningar får en stark ställning på tv-reklammarknaden (prop. 1991/92:78 s. 10 f.). Den starka ställningen beror bl.a. på att SVT inte har rätt att sända betalda annonser.

Enligt 1 § koncessionsavgiftslagen skall koncessionsavgift betalas av ett programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända tv-program *i hela landet* under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och därmed är ensamt om denna rätt. Regeringen föreslår att koncessionsavgiftslagen ändras så att skyldigheten att betala koncessionsavgift för det programföretag som har ensamrätt att med analog sändningsteknik sända tv-program med reklam gäller *oavsett om tillståndet avser hela landet eller inte*. I propositionen görs vidare bedömningen att koncessionsavgiften bör reduceras. Reduceringen bör kopplas till den takt i vilken de analoga sändningarna faktiskt upphör och påbörjas i anslutning till att nedläggningen av de analoga sändningarna inleds. Regeringen avser att återkomma med förslag om reduceringen senare. Regeringen föreslår också att lagen om TV-avgift (1989:41) ändras på så sätt att avgiftsplikt skall gälla även för tv-mottagare som genom sin konstruktion inte kan ta emot markbundna sändningar. Den föreslagna lagändringen i radio- och TV-lagen är en följdändring om koncessionsavgiftslagen ändras i enlighet med förslaget. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

Skälen för regeringens förslag

Koncessionsavgiften

Regeringen anser att programföretag som har rätt att sända tv-reklam i det analoga marknätet fortfarande har en konkurrensfördel i förhållande till sina konkurrenter. Koncessionsavgiftslagen bygger på förutsättningen att programföretagets sändningstillstånd gäller hela landet. Det innebär att det skall vara möjligt för programföretaget att nå hela landet med sina sändningar. När den etappvisa nedsläckningen av de analoga tv-sändningarna påbörjas kommer programföretaget inte längre att nå ut med sina analoga sändningar till hela landet. Enligt koncessionsavgiftslagens nuvarande utformning föreligger då inte förutsättning att tillämpa lagen eftersom sändningarna inte längre är rikstäckande.

Övergången till digital teknik kommer på sikt att förändra förhållandena på tv-marknaden. De konkurrensfördelar som finns i dag i det analoga nätet kommer att minska för att med tiden upphöra helt. I och med den etappvisa nedläggningen av de analoga marksändningarna kommer den faktiska befolkningstäckningen att öka för de distributionsformer, främst satellitsändningar och digitala marksändningar, som konkurrerar med de analoga marksändningarna. Mycket talar emellertid för att den största delen av hushållen kommer att skaffa nödvändig mottagarutrustning för att se digitala sändningar först i anslutning till att de analoga marksändningarna upphör i det område där de bor. Detta innebär att det programföretag som har rätt att sända tv-reklam i det analoga marknätet kommer att ha konkurrensfördelar även efter det att den etappvisa nedläggningen av det analoga marknätet inletts. För att i realiteten kunna konkurrera på jämlika villkor på tv-reklammarknaden måste konkurrenterna uppnå högre hushållstäckning än vad de har för närvarande.

Den etappvisa nedläggningen av de analoga marksändningarna kommer alltså inte att få omedelbar effekt på konkurrenssituationen. Mot den bakgrunden anser regeringen att koncessionsavgiftslagen bör ändras så att skyldigheten att betala koncessionsavgift inte längre skall förutsätta att programföretagets sändningstillstånd gäller hela landet. Skyldigheten att betala koncessionsavgift kvarstår därmed även efter det att den etappvisa nedläggningen av det analoga marknätet påbörjats.

Koncessionsavgift erläggs för ensamrätten att sända tv-program med reklam i det analoga marknätet. Den etappvisa nedläggningen av de analoga marksändningarna kommer att innebära att värdet av ensamrätten till reklamfinansierad analog tv successivt kommer att minska i och med att det analoga marknätet få en mindre räckvidd. Regeringen anser därför att koncessionsavgiften bör reduceras. Stark remisskritik har riktats mot förslaget i regeringens promemoria om såväl tidpunkten för när reduktionen skall påbörjas som den föreslagna metoden för reduktionen. En del remissinstanser har också anført att rätten att omfattas av vidare sändningsskyldighet i kabelnät borde ligga till grund för avgiftsskyldigheten. Med hänsyn härtill avser regeringen att ytterligare överväga frågan om hur reduktionen skall ske. Regeringen bedömer att reduktionen bör kopplas till den takt i vilken de analoga sändningarna faktiskt upphör. Vidare bör reduce-

ringen påbörjas i nära anslutning till att nedläggningen av de analoga sändningarna inleds. Regeringen avser att återkomma med förslag till hur koncessionsavgiften skall reduceras i budgetpropositionen för 2006.

Tv-avgiften

Skyldigheten att betala tv-avgift omfattar enligt 4 § lagen (1989:41) om TV-avgift inte sådana mottagare som på grund av sin konstruktion inte kan användas för att ta emot markbundna sändningar. En mottagare för digital satellitsänd tv torde därför inte vara avgiftspliktig. När de analoga mark-sändningarna har upphört i de aktuella områdena kommer en tv-mottagare för analog tv inte att kunna ta emot markbundna sändningar i dessa områden med mindre än att sändningarna först har omvandlats från digitala till analoga. Det är i och för sig inte på grund av sin konstruktion som de analoga mottagarna inte kan ta emot de markbundna sändningarna utan beroende på att några analoga sändningar inte förekommer i dessa områden. Vid en tolkning av 4 § lagen om TV-avgift skulle emellertid de analoga mottagarna kunna anses vara undantagna från avgiftsplikt. Tv-avgiften finansierar verksamheten vid SVT och övriga programföretag som verkar i allmänhetens tjänst. De undantag från avgiftsplikt som gäller enligt 4 § lagen om TV-avgift har till syfte att sådana mottagare som inte kan användas för att ta emot SVT:s program skall vara avgiftsfria. Sedan lagen infördes har SVT börjat sända via satellit, vilket innebär att de skäl som ursprungligen låg bakom undantaget inte längre föreligger. Det är av stor vikt att det inte uppkommer osäkerhet om skyldighet föreligger att betala tv-avgift trots att möjligheten att se de sändningar som finansieras med tv-avgiften inte har förändrats. Dessa omständigheter talar starkt för att undantaget bör upphävas. Till detta kommer att Rikab uppskattar att det antal hushåll som åberopat undantaget för att undgå avgiftsskyldighet är litet.

Motioner

I flera motioner föreslås att propositionen avslås, antingen helt eller endast i den del den gäller tv-avgiften.

I *motion 2004/05:K19 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 1* hänvisar motionärerna bl.a. till att de anser att det är en oacceptabel ordning att ta ställning till en reduktion av koncessionsavgiften utan att närmare veta hur denna skall vara utformad och begär att riksdagen beslutar att avslå propositionen. Även i *motion 2004/05:K20 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 1* och *motion 2004/05:K22 av Kerstin Lundgren m.fl. (c) yrkande 1* föreslår motionärerna att propositionen avslås.

I *motion 2004/05:K21 av Tobias Krantz m.fl. (fp) yrkande 3* anför motionärerna att riksdagen skall avslå propositionen i den del den avser utvidgningen av licensplikt till tv-mottagare som inte kan ta emot markbundna sändningar. I ovan nämnda motion K20 påpekar motionärerna när det gäller tv-avgiften att det skulle vara stötande med nuvarande system om de

som har en analog tv-apparat inte omfattas av analoga sändningar utan att ha digitalbox ändå blir avgiftsskyldiga trots att de inte kan ta emot några sändningar.

I motion 2004/05:K227 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 9 anför motionärerna att öppenhet för ny teknik och enskilda aktörers etableringsfrihet torde minska värdet av det privilegium som TV 4 tilldelats vad gäller reklamfinansierade marksändningar. De anser att de särskilda krav som ställs på TV 4 i form av koncessionsavgift bör avvecklas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionen. Med hänsyn till den tid som bör förflyta mellan utfärdande av en lag och lagens ikraftträdande bör lagarna dock träda i kraft först den 1 augusti 2005. Utskottet avstyrker motionerna K19 yrkande 1 (m), K21 yrkande 3 (fp), K20 yrkande 1 (kd), K22 yrkande 1 (c) och K227 yrkande 9 (m).

Nytt förslag om reduktion av koncessionsavgiften

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker fyra motionsyrkanden (m, fp, kd resp. c) om ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen snarast eller innan nedsläckningen av de analoga sändningarna inleds skall återkomma med förslag om reduktion av koncessionsavgiften.

Jämför reservation 2 (m, fp, kd, c).

Motioner

I motion 2004/05:K19 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 3 anför motionärerna att de instämmer i regeringens förslag att koncessionsavgiften skall reduceras. De anser dock att utredningen SOU 2003:47 torde ha utgjort fullgott underlag för beslut och anser att regeringen snarast bör återkomma med ett förslag om storlek och beräkningsgrund för en reduktion av koncessionsavgiften.

I motion 2004/05:K21 av Tobias Krantz m.fl. (fp) yrkande 2 anser motionärerna att en koncessionsavgift är motiverad även i fortsättningen. Den borde dock redan ha reducerats eftersom styrkan i konkurrensfördelen jämnats ut. Regeringen bör därför studera på vilket sätt marknadsförutsättningarna ändrades när de digitala sändningarna inleddes samt därefter återkomma till riksdagen med en proposition som inte bara specificerar den takt och den storlek med vilken koncessionsavgiften skall reduceras, utan även bedömer om det finns skäl till retroaktiv nedsättning.

I motion 2004/05:K20 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 2 föreslår motionärerna att riksdagen skall ge regeringen till känna vad som i motionen anføres om en helhetslösning på frågeställningen om koncessionsavgif-

tens storlek under övergångstiden fram till den 1 februari 2008. Motionärerna hänvisar till riksdagens tidigare tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt bör utreda möjligheten att koncessionsavgiften endast skall betalas för sändningar av reklam med analog sändningsteknik, men anser att regeringen inte heller nu löser den grundläggande frågan om avvägning av koncessionsavgiften mellan analog och digital sändningsteknik. Motionärerna anser att riksdagen bör begära att regeringen skyndsamt återkommer med en helhetslösning på frågan om koncessionsavgiften på televisionsområdet.

I motion 2004/05:K22 av Kerstin Lundgren m.fl. (c) yrkande 2 anser motionärerna att koncessionsavgiften bör reduceras. Regeringen bör dock lämna ett samlat förslag om koncessionsavgiften till riksdagen innan nedsläckningen inleds.

Utskottets ställningstagande

Digital-tv-kommissionen skall enligt vad regeringen tidigare anfört utarbeta en plan för när de analoga sändningarna skall stängas av i olika geografiska områden (jfr prop. 2002/03:72, bet. 2002/03:KU33, rskr. 2002/03:196). Kommissionen har den 27 september 2004 föreslagit att de analoga tv-sändningarna i en första etapp läggs ned i tre geografiska områden. Enligt förslaget skall den första etappen inledas i slutet av september 2005 och vara helt slutförd i god tid före julen 2005. Kommissionen har meddelat att den senast i samband med att övergången i de första områdena inleds räknar med att kunna presentera en plan för när de analoga tv-sändningarna skall upphöra i övriga delar av landet.

Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till hur koncessionsavgiften skall reduceras i budgetpropositionen för år 2006 såsom anges i propositionen. Ett förslag till reduktion av koncessionsavgiften kommer att presenteras i nära anslutning till att den första etappen av stängning av de analoga sändningarna genomförs. Motionärernas yrkanden får därmed anses vara tillgodosedda.

Tilldelning av koncession

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (fp) om tillkännagivanden vari motionärerna efterlyser ett annat förfarande vid tilldelning av koncession.

Jämför reservation 3 (fp).

Motioner

I motion 2004/05:K21 av Tobias Krantz m.fl. (fp) föreslår motionärerna att regeringen skall ges till känna vad i motionen anförts om framtida användning av koncessionsavgifter för delfinansiering av public service-medier (yrkande 1). Motionärerna anför om detta i motionen att koncessionsavgifter bör tas in för samtliga digital-tv-kanaler efter att sändningstillstånden för dem har fördelats genom auktion.

I motion 2004/05:Kr366 av Lennart Kollmats m.fl. (fp) anförts att det monopol TV 4 haft på marksända reklamfinansierade sändningar i Sverige nu i praktiken har försvunnit. Regeringen bör därför förhandla om koncessionsavgiftens storlek. En effekt av sådana förhandlingar kan vara att ett annat företag är berett att överta den nuvarande koncessionen. Riksdagen bör ge regeringen till känna att koncessionen bör förhandlas om (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

I enlighet med bestämmelserna i 3 kap. 7 § andra stycket radio- och TV-lagen förlängs tillståndet på oförändrade villkor med ytterligare fyra år om tillståndshavaren önskar det och regeringen inte senast två år före tillståndstidens utgång meddelat att tillståndet inte kommer att förlängas eller att regeringen önskar förändra villkoren. För perioden den 1 januari 2006 t.o.m. den 31 januari 2008 har regeringen den 22 december 2004 meddelat TV 4 AB fortsatt rätt att sända marksänd television med analog teknik.

Utskottet anser att det inte finns anledning att överväga en förändring av tillståndsgivningen varför motionerna bör avslås.

Finansiering av public service-tv

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (m) om ett tillkännagivande att public service-verksamheten skall finansieras med skattemedel i stället för genom tv-avgift.

Jämför reservation 4 (m).

Motioner

I motion 2004/05:K19 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 2 anförts att avgiftsfinansieringen av public service-medierna bör avskaffas och public service-verksamheten finansieras gemensamt av skattemedel på samma sätt som annan verksamhet som anses vara omistlig för allmänheten. I enlighet därmed anför motionärerna att de inte kan stödja förslaget om att upphäva undantaget från avgiftsplikt i 4 § lagen om TV-avgift. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har tillsatt en utredare för att bl.a. utifrån ett brett perspektiv analysera nuvarande och alternativa sätt att uppbära tv-avgiften. I januari 2005 överlämnade utredaren betänkandet Radio och TV i allmänhetens tjänst – Finansiering och skatter, SOU 2005:2. Utredaren föreslår att det införs en medieavgift som skall utgöra betalning för rätten att ta del av utsändningar från SVT, SR och UR. Avgiften skall finansiera radio och tv i allmänhetens tjänst. Förslaget är föremål för beredning i Regeringskansliet. I avvaktan på beredningen bör motionen avslås.

Ordningen för propositionens avlämnande

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (m) om att regeringen skall ges till känna att propositionen har avlämnats för sent både i förhållande till riksdagsåret och i förhållande till förslaget datum för lagarnas ikraftträdande.

Jämför reservation 5 (m) och särskilt yttrande (fp, kd, c).

Motioner

I motion 2004/05:K19 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkande 4 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om ordningen för propositionens avlämnande då både beslutsfattare och marknadens olika aktörer behöver rimlig tid på sig, varför bl.a. tiden mellan riksdagsbeslut och ikraftträdande bör vara skäligt tilltagen.

Utskottets ställningstagande

Regeringen får avlämna en proposition senare än den av riksdagen fastställda tidpunkten, om den finner att det finns synnerliga skäl för det. Motionsyrkandet bör därför i den delen avslås.

Utskottet har tidigare anfört att som allmän riktlinje bör gälla att en författning skall träda i kraft först efter erforderligt rådrum för information om författningens innehåll m.m. (bet. KU 1975/76:51). Utskottet förordade att planeringen av arbetet med nya lagar och andra författningar sker med utgångspunkt i att om möjligt minst fyra veckor bör förflyta mellan en författnings kungörande och dess ikraftträdande. I förevarande lagstiftningsärende föreslår utskottet att riksdagen beslutar att skjuta på ikraftträdandet av lagarna till den 1 augusti 2005 så att fyra veckor kan förflyta mellan utfärdande och ikraftträdande. Motionsyrkandet bör i den delen därmed vara tillgodosett.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Göran Lennmarker (m), Tobias Krantz (fp), Ingvar Svensson (kd), Henrik S Järrel (m), Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i denna reservation. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K19 yrkande 1, 2004/05:K20 yrkande 1, 2004/05:K21 yrkande 3, 2004/05:K22 yrkande 1 och 2004/05:K227 yrkande 9 och avslår proposition 2004/05:155.

Ställningstagande

Vi är inriktade på att koncessionsavgiften skall reduceras, men finner det djupt otillfredsställande att regeringen nu föreslår riksdagen att ta ställning till att koncessionsavgift skall tas ut trots att de analoga sändningarna kommer att släckas ner i delar av landet utan att samtidigt ta ställning till när och med vilken takt och omfattning koncessionsavgiften skall reduceras. Vi anser att regeringen borde ha presenterat en helhetslösning i ett sammanhang så att förutsättningarna varit helt klara för det berörda programföretaget när de analoga sändningarna börjar släckas ned.

Nya regler för finansieringen av radio och tv i allmänhetens tjänst avses träda ikraft den 1 juli 2006. Förslag till sådana bör avvaktas. Det nu presenterade förslaget om ändrade regler för tv-avgift är stötande eftersom det innebär att hushåll som har analoga apparater men saknar digitalbox ändå blir avgiftsskyldiga trots att de inte kan ta emot några sändningar där det analoga nätet släckts ner.

2. Nytt förslag om reduktion av koncessionsavgiften, punkt 2 (m, fp, kd, c)

av Göran Lennmarker (m), Tobias Krantz (fp), Ingvar Svensson (kd), Henrik S Järrel (m), Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c) och Carl-Erik Skårman (m).

– vid bifall till reservation 1 –

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K19 yrkande 3, 2004/05:K20 yrkande 2, 2004/05:K21 yrkande 2 och 2004/05:K22 yrkande 2.

Ställningstagande

Som anförts under reservation 1 anser vi att regeringen när det gäller reduktion av koncessionsavgiften borde ha presenterat en helhetslösning i ett sammanhang så att förutsättningarna varit helt klara för programföretaget när de analoga sändningarna börjar släckas ned. Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Tilldelning av koncession, punkt 3 (fp)

av Tobias Krantz (fp) och Helena Bargholtz (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K21 yrkande 1 och 2004/05:Kr366 yrkande 5.

Ställningstagande

Det finns skäl för ett generellt system för att ta ut en koncessionsavgift. Det främsta skälet är att marknaden för reklamfinansierad tv och radio kräver en omfattande verksamhet från statens sida för att upprätthållas. Genom internationella konventioner har villkoren för elektromagnetiska sändningar i olika frekvensområden reglerats. Arbetet med en löpande översyn av frekvensutnyttjandet, tillståndsgivningen för sändningar inom en viss frekvens m.m. jämte arbetet med att definiera och upprätthålla de lagliga villkoren för sändningarna, tillämpningen av yttrandefrihet, upphovsrätt m.m. är en offentlig uppgift. Koncessionsavgiften skall dock inte tas ut efter s.k. skönhetstävlingar. Tillståndet till sändning skall tilldelas medieföretag efter ett konkurrensförfarande som medför att alla företag som verkar på marknaden betalar koncessionsavgifter efter omfattningen och villkoren i de sändningstillstånd de har. Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Finansiering av public service-tv, punkt 4 (m)

av Göran Lennmarker (m), Henrik S Järrel (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K19 yrkande 2.

Ställningstagande

Med en modern definition av public service-begreppet upphör motiven för att behålla en särskild mottagaravgift. Vi anser därför att avgiftsfinansieringen av public service-företagen skall avskaffas. I stället anser vi att verksamheten ska finansieras med skattemedel på samma sätt som annan verksamhet som finns vara omistlig för allmänheten. Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Ordningen för propositionens avlämnande, punkt 5 (m)

av Göran Lennmarker (m), Henrik S Järrel (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K19 yrkande 4.

Ställningstagande

Enligt 3 kap. 3 § riksdagsordningen fastställer riksdagen på förslag av talmannen när propositioner som regeringen anser bör behandlas under pågående riksmöte senast skall avlämnas i de fall det inte finns en särskild tidpunkt angiven i riksdagsordningen. Den beslutade tidpunkten gäller inte om regeringen finner att det finns synnerliga skäl för att avlämna propositionen senare. Under innevarande riksmöte beslutade riksdagen att senaste dag för avlämnande var den 23 mars 2005. Regeringens proposition 2004/05:155 om koncessionsavgift på televisionens område m.m. avlämnades till riksdagen den 9 maj 2005, således ungefär en och en halv månad efter det att den av riksdagen beslutade tiden gått ut. Regeringen har i propositionen varken motiverat vad som föranleder att propositionen avlämnas så sent eller anför vilka synnerliga skäl som anses föreligga för att den avlämnas efter att den av riksdagen fastställda tiden löpt ut.

Vidare bör regeringen enligt riksdagsordningen avlämna sina propositioner på sådana tider att anhopning av arbete hos riksdagen om möjligt förebyggs. Det torde vara känt för regeringen att konstitutionsutskottet under vårsessionen, och särskilt under maj månad, är mycket hårt belastat, särskilt med granskningen av statsråden. Den demokratiska processen kräver förutom ett fullgott underlag även skälig tid för beslutsfattandet för att fungera tillfredsställande.

Regeringen har orsakat tidsbrist i beredningen av propositionen. Den är kraftigt försenad och presenteras i ett ofärdigt skick. Till detta kommer att regeringen föreslår att lagarna skall träda i kraft redan den 1 juli 2005. Marknadens olika aktörer behöver rimlig tid på sig för att ställa om till nya villkor, varför tiden mellan riksdagsbeslut och en lags föreslagna ikraftträdande bör vara skäligt tilltagen.

Det är angeläget att regeringen respekterar de av riksdagen bestämda tidsfristerna samt presenterar ett förslag som är genomarbetat och erbjuder en helhetslösning. Både riksdagen i sitt beslutsfattande och marknadens aktörer behöver ges ett rimligt tidsutrymme. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Ordningen för propositionens avlämnande, punkt 5 (fp, kd, c)

Tobias Krantz (fp), Ingvar Svensson (kd), Helena Bargholtz (fp) och Kerstin Lundgren (c) anför:

Enligt 3 kap. 3 § riksdagsordningen fastställer riksdagen på förslag av talmannen när propositioner som regeringen anser bör behandlas under pågående riksmöte senast skall avlämnas i de fall det inte finns en särskild tidpunkt angiven i riksdagsordningen. Den beslutade tidpunkten gäller inte om regeringen finner att det finns synnerliga skäl för att avlämna propositionen senare. Under innevarande riksmöte beslutade riksdagen att senaste dag för avlämnande var den 23 mars 2005. Regeringens proposition 2004/05: 155 om koncessionsavgift på televisionens område m.m. har avlämnats över en månad efter det att den av riksdagen beslutade tiden gått ut. Regeringen har i propositionen varken motiverat vad som föranleder att propositionen avlämnas så sent eller anfört vilka synnerliga skäl som anses föreligga för att den avlämnas efter att den av riksdagen fastställda tiden löpt ut.

Vidare bör regeringen enligt riksdagsordningen avlämna sina propositioner på sådana tider att anhopning av arbete hos riksdagen om möjligt förebyggs (3 kap. 5 § riksdagsordningen).

Hanteringen står inte i god överensstämmelse med intentionerna i riksdagsordning och med riksdagens egen hantering, vilket vi härmed markerar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:155 Koncessionsavgift på televisionens område m.m.:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område.
2. lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift.
3. lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Följdmotioner

2004/05:K19 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

1. Riksdagen beslutar att avslå proposition 2004/05:155.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avgiftsplikten för tv-mottagare som till sin konstruktion inte kan ta emot markbundna sändningar.
3. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med ett förslag om storlek och beräkningsgrund för en reduktion av koncessionsavgiften, i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ordningen för propositionens avlämnande.

2004/05:K20 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen beslutar enligt vad i motionen anförs att avslå proposition 2004/05:155 i sin helhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en helhetslösning på frågeställningen om koncessionsavgiftens storlek under övergångstiden fram till den 1 februari 2008.

2004/05:K21 av Tobias Krantz m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om framtida användning av koncessionsavgifter för delfinansiering av public service-medier.
2. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag om reduktion av koncessionsavgiften enligt vad som i motionen anförs.

3. Riksdagen avslår proposition 2004/05:155 i den del som avser utvidgning av licensplikt till tv-mottagare som inte kan ta emot markbundna sändningar.

2004/05:K22 av Kerstin Lundgren m.fl. (c):

1. Riksdagen beslutar att avslå proposition 2004/05:155 Koncessionsavgift på televisionens område m.m.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om koncessionsavgift på televisionens område.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:K227 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

9. Riksdagen beslutar att koncessionsavgiften för TV 4 avvecklas i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:Kr366 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om koncessionsavgiften för TV 4.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område

Härigenom föreskrivs att 1 och 8 §§ lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att *i hela landet* sända TV-program med analog sändningsteknik skall betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt här i landet.

*Föreslagen lydelse*1 §¹

Ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) har tillstånd att sända TV-program med analog sändningsteknik skall betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt här i landet.

Vid tillämpningen av första stycket skall bortses från sändningstillstånd som endast avser en rätt att vidareända program som samtidigt sänds av eller kort tid dessförinnan sänts av någon annan.

Den som enligt 5 kap. radio- och TV-lagen har tillstånd att sända lokalradio skall betala koncessionsavgift till staten enligt denna lag.

8 §²

Koncessionsavgift och ränta betalas till Radio- och TV-verket genom insättning på ett särskilt *postgirokonto*. Betalning anses ha fullgjorts den dag då den har bokförts på det särskilda *postgirokonto*.

Koncessionsavgift och ränta betalas till Radio- och TV-verket genom insättning på ett särskilt *konto*. Betalning anses ha fullgjorts den dag då den har bokförts på det särskilda *konto*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

¹ Senaste lydelse 2001:533.

² Senaste lydelse 1995:595.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1989:41) om TV-avgift¹
dels att 4 § skall upphöra att gälla,
dels att 5 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Skyldigheten att betala TV-avgift omfattar inte *heller* TV-mottagare som finns i anläggningar eller lokaler som är avsedda för annat än bostadsändamål eller i fortskaffningsmedel, om mottagaren på grund av en särskilt vidtagen åtgärd inte kan användas för att ta emot TV-program.

Skyldigheten att betala TV-avgift omfattar inte TV-mottagare som finns i anläggningar eller lokaler som är avsedda för annat än bostadsändamål eller i fortskaffningsmedel, om mottagaren på grund av en särskilt vidtagen åtgärd inte kan användas för att ta emot TV-program.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

¹ Senaste lydelse av 4 § 1997:1164.

2.3 Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 § radio- och TV-lagen (1996:844) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 6 §¹

I lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område finns bestämmelser om avgifter för tillstånd att sända TV-program *i hela landet* och *för tillstånd att sända* lokalradio.

I lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område finns bestämmelser om avgifter för tillstånd att sända TV-program och lokalradio.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

¹ Senaste lydelse 2001:272.